

PROGRAMMA

STEINWAY & SONS

ARCADI VOLODOS

INTERNATIONALE MEESTERPIANIST

WO 20 MRT 2024 - 20:00
MUSIS ARNHEM, PARKZAAL

MUSIS
▲ STADS
THEATER
ARNHEM

PROGRAMMA

Franz Schubert 1797-1828

Sonate nr. 16 in a, D 845 (Op.42)

Moderato

Andante poco mosso

Scherzo: Allegro vivace – Trio. Un poco più lento

Rondo: Allegro vivace

pauze

Robert Schumann 1810-1856

Dauidsbündlertänze, op. 6

Deel I

Lebhaft (F & E)*

Innig (E)

Mit Humor (F)

Ungeduldig (F)

Einfach (E)

Sehr Rasch (F)

Nicht Schnell. Mit äußerst starker Empfindung (E)

Frisch (F)

Lebhaft (F)

Deel II

Balladenmäßig – Sehr Rasch (F)

Einfach (E)

Mit Humor (F)

Wild und Lustig (F & E)

Zart und Singend (E)

Frisch (F & E)

Mit guten Humor (F & E)

Wie aus der Ferne (F & E)

Nicht Schnell (E)

* F = Florestan, E = Eusebius; zie programmattoelichting

Franz Liszt 1811-1886

Hongaarse Rapsodie nr. 13 in a

PROGRAMMATOELICHTING

1824 was voor **Franz Schubert** een ellendig jaar. Hij kreeg te horen dat hij aan syfilis leed, toentertijd een ongeneeslijke aandoening die vaak tot de dood leidde. Zijn muziek rijpte daardoor bij wijze van spreken van de ene op de andere dag. Hij ging weer voor de piano componeren; de teleurstellende ontvangst van een aantal werken had hem daarvan een tijdlang weerhouden. In 1825 voegde hij drie pianosonates aan zijn oeuvre toe, waaronder het karaktervolle werk dat vandaag op het programma staat.

Twee contrasterende thema's bepalen de sfeer in het openingsdeel. Het daaropvolgende langzame deel bestaat uit vijf variaties op een eenvoudige melodie – je waant je hier even in een negentiende-eeuwse Weense salon. Een grillig Scherzo omsluit vervolgens een rustig wiegend Trio. Ten slotte zorgt een uitbundige finale voor een briljante afsluiting.

Een kleine tien jaar nadat Schubert de drie pianosonates publiceerde, richtte **Robert Schumann** samen met een aantal andere kunstenaars het *Neue Zeitschrift für Musik* op. In dit blad schreef hij onder de pseudoniemen Eusebius en Florestan: fictieve karakters die elk een deel van zijn persoonlijkheid weerspiegelden. Eusebius bedachtzaam en dromerig, Florestan onstuimig en onbezonnen. Deze denkbeeldige figuren waren lid van de door Robert en zijn geliefde Clara Wieck opgerichte Davidsbund. Clara kende de twee kanten van Robert en herkende ze in zijn pianowerken.

Robert schreef zijn *Dauidsbündlertänze* in 1837, geïnspireerd door zijn liefde voor Clara, met wie hij inmiddels – tot groot ongenoegen van haar vader – verloofd was. Begin januari 1838 schreef hij haar: "Er zitten veel gedachten aan een huwelijk in deze dansen – ze ontstonden in de mooiste opwinding die ik ooit heb ervaren." En een paar weken later: "Ik schrijf nu veel gemakkelijker, duidelijker en, denk ik, sierlijker; vroeger soldeerde ik alles aan elkaar met als resultaat een heleboel vreemde dingen en niet veel schoonheid; maar zelfs de fouten van de kunstenaar behoren tot de wereld."

De twee maal negen karakterstukken trekken door heel de innerlijke wereld van de componist. Alle delen zijn gemarkeerd met een F of E (Florestan en Eusebius), al naar gelang wie van de twee aan het woord is. De delen waarin Florestan ten tonele wordt gevoerd zijn grillig, heftig en vol bravoure; de klanken die rond Eusebius zijn gesponnen zijn kalm, lyrisch en contemplatief. Naarmate het werk vordert vloeien hun sterk contrasterende eigenschappen steeds meer in dialoogvorm samen.

Ook **Franz Liszt** was iemand met twee gezichten, zij het op een andere manier. In zijn jonge jaren verwierf hij vooral faam als virtuoze duivelskunstenaar. Maar al in 1847 besloot hij zijn loopbaan als concerterend pianist te beëindigen. Vanaf dat moment trad hij nog maar sporadisch op en maakte hij als mens én als componist een ingrijpende ontwikkeling door. Virtuositeit en branie maakten steeds meer plaats voor sereniteit en verstillig.

Uit zijn bundel met 19 Hongaarse rapsodieën voor piano klinkt vanavond nummer 13, geschreven in het jaar dat hij zijn concertloopbaan beëindigde, 1847 dus. Deze rapsodieën zijn voornamelijk gebaseerd op oude dansen van nomadische volkeren (vroeger 'zigeuners' genoemd, een term die de betreffende bevolkingsgroepen tegenwoordig als denigrerend ervaren). De meeste van deze rapsodieën contrasteren *lassan* (langzaam) met *friss* (snel). Nummer 13 bestaat uit een langzame melancholische inleiding, een grillig en levendig Allegretto, en een virtuoos en stormachtig Presto.

Op drie momenten citeert Liszt een Hongaars volksliedje.

Uitvoeringen van dit stuk zijn zeldzaam. Dat is opvallend, want het is een van de betere en mooiere werken in de reeks: minder uiterlijk vertoon, meer muzikale diepgang. Neemt Liszt hier wellicht al een voorschot op zijn latere, veel soberder stijl?

DE UITVOERENDEN

Arcadi Volodos begon zijn muzikale opleiding in zijn geboorteplaats Sint-Petersburg en in Moskou, waarna hij zijn studie voortzette in Parijs en Madrid. Dat hij pianist zou worden lag in zijn jonge jaren niet in de lijn der verwachting. Zijn ouders waren operazangers en hij dacht hun voetsporen te volgen. Pas in zijn late tienerjaren besloot hij zijn koers te wijzigen en binnen de kortst mogelijke keren kon hij zich met de allergrootsten meten. In eerste instantie maakte Volodos naam met schijnbaar onspeelbare werken en razend virtuoze transcripties. Met het klimmen der jaren werd hij steeds meer een poëet die de stilte en de diepgang achter de noten zocht. De jury van Edison Klassiek noemde zijn Schubertregistraties in 2020 'onvoorstelbaar fijngevoelig'. Volodos 'tast de grens van stilte af, om vanuit diepe muzikale overpeinzingen eveneens tot ferme, aangrijpende daadkracht te komen.'

Solorecitals hebben altijd een centrale rol gespeeld in het artistieke leven van Arcadi Volodos. De belangrijke werken van componisten als Schubert, Schumann, Brahms, Beethoven, Liszt, Rachmaninoff, Skrjabin, Prokofjev en Ravel programmeert hij graag samen met minder vaak uitgevoerde muziek van bijvoorbeeld Mompou, Lecuona en De Falla. Sinds zijn debuut in New York in 1996 heeft hij overal ter wereld opgetreden.

ZA 20 APRIL

**DAPHNIS ET
CHLOÉ VAN RAVEL**

PHION & VÉRONIQUE GENS

DO 09 MEI

STEVEN OSBORNE

SCHUBERT EN BEETHOVEN

WO 15 MEI

PHILIP GLASS IN INDIA

AMSTERDAM SINFONIETTA

ZA 25 MEI

**HOMMAGE AAN
DUKE ELLINGTON**

**JAZZ ORCHESTRA OF THE CONCERTGEBOUW
FT. PHION & ANNA SERIERSE**

**GA MEE
NAAR KLASSIEK**

